

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101352

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клендій Олександра Юріївна

2. Oleksandra Klendii

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5478-1653

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 29-11-2023

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 2449

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Редакції скрипкових концертів XIX століття: критерії генерування
2. Editions of Violin Concertos of the XIX Century: Generating Criteria

Реферат:

1. Дисертацію присвячено проблемам музичного редагування в сфері скрипкового мистецтва. Мета дослідження полягає у виявленні та обґрунтуванні критеріїв генерування редакцій скрипкових концертів романтичної доби в контексті творчо-виконавської практики XIX–XXI ст. Об'єктом дослідження є редакційна діяльність XVIII–XX ст. у сфері скрипкового концерту як невід'ємна частина творчо-виконавського процесу. Предмет дослідження – визначення критеріїв генерування редакцій скрипкових концертів у творчій практиці XIX–XXI ст. Наукова новизна отриманих результатів полягає у приверненні уваги до редакцій скрипкових концертів XIX ст.; запропоновано поняття «скрипкового» та «нескрипкового» та критеріїв генерування редакційних версій скрипкових концертів романтичної доби; здійснено системний аналіз редакційних версій Концертів для скрипки з оркестром Дж.-Б. Віотті, Л. ван Бетховена, Н. Паганіні, Е. Лало, П. Чайковського, Й. Брамса. У Розділі 1 п «Редакції скрипкових концертів як явище творчо-виконавської практики: науковий

вимір» п досліджено генезис та подальшу динаміку розвитку процесу редагування і редакції як форми у жанрі скрипкового концерту: систематизоване уявлення про редакцію у наукових дослідженнях другої половини ХХ п початку ХХІ ст. (1.1.); розглянуто причини появи та розвиток редагування в історичній динаміці (1.2.); механізми впливу редакторського стилю на авторський текст (1.3.); визначено чинники розвитку виконавського стилю в умовах концертного жанру ХVІІІ–ХІХ ст. (1.4.). На підставі еволюції виконавської традиції виділено категорії «скрипкового» та «нескрипкового», що набувають статус універсальних та сприяють виявленню стабільних (у значенні традиційних, сформованих, утримуваних) та мобільних (нових, що видозмінюються) елементів, стимулюючи народження редакцій скрипкових концертів, виконуючи роль критеріїв генерування. У Розділі 2 п «Композиторський текст та його редакторське прочитання в аспекті взаємодії “скрипкового” та “нескрипкового» п здійснено аналіз скрипкових концертів Дж.-Б. Віотті, Л. ван Бетховена (2.1.), Н. Паганіні (2.2.), Й. Брамса, «Іспанської симфонії» Е. Лало (2.3.) крізь діалектику співвідношень «скрипкового» та «нескрипкового». Співставлено композиторські оригінали скрипкових концертів із їх письмовими редакціями (другої половини ХІХ–першої третини ХХ ст.). Запропоновано умовну диференціацію редакторських підходів на аутентичний, традиційний та новаторський відповідно до їх текстових корегувань. Редакції було розмежовано за принципом інтенсивності втручання в нотний текст. Еволюція концертного жанру в останній третині ХІХ ст. (2.3) сприяла виникненню нового формату взаємин соліста та автора. Пріоритет драматургічного задуму над віртуозністю виявився домінантою в композиторському процесі, а підпорядкування соліста певним смисловим дефініціям, трансформація виконавського підходу розширили межі виконавських можливостей. У Розділі 3 п «Редакція як основа інтерпретаційного процесу (на прикладі Концерту для скрипки Л. ван Бетховена, D-dur, ор. 61)» п розглянуто відеOVERSII виконання бетховенського твору скрипачами другої половини ХХ ст. (Д. Ойстрахом (3.1), О. Кривоусю, А. -С. Муттер (3.2)) та ХХІ ст. (Д. Грималем, І. Муравйовим, В. Соколовим (3.3)). Їх порівняння із графічно зафіксованими редакціями твору дає можливість диференціювати виконавські трактовки за академічним чи новаторським спрямуванням, довести рівнозначність існування обох підходів. Співставлення редакторських графічних уточнень з візуально-акустичною виконавською реалізацією свідчить про еklekTичність виконавської манери, що передбачає корекцією з боку скрипача, згідно його власних уявлень. У Висновках підсумовуються результати дослідження. Узагальнення принципів творчої роботи музикантів-редакторів з композиторським першоджерелом (заради подолання «нескрипкового») та співвідносин їх з системою сучасних методів генерування дозволило виділити переважання наступних: метод заміни; метод комбінування; метод адаптації; метод модифікації. Все це підкреслює актуальність даного дослідження, перспективність якого продиктована системністю редакції музичного твору як явища, що є однією із форм комунікації на шляху візуально-акустичної реалізації авторської ідеї музичного твору. Ключові слова: жанр, композитор, музична мова, артикуляція, інтерпретація, творчість, музичний твір, скрипка, скрипкове мистецтво, скрипкове виконавство, оркестровий стиль, втілення композиційно-драматургічної ідеї, тембр, музика, редакція, романтизм, інструментальне мистецтво.

2. The research deal with the problems of music editing in the field of violin art. The purpose of the research is to identify and substantiate the criteria for generating editions of violin concertos of the Romantic era in the context of creative and performing practice of the XIXпXXI centuries. The object of study is the editorial activity of the XVIIпXX centuries in the field of violin concertos as an integral part of the creative and performing process. The subject of study is to determine the criteria for generating editions of violin concertos in the creative practice of the XIXпXXI centuries. The scientific novelty of the results obtained is: attention is drawn to the editions of violin concertos of the XIX century; systemic analysis of the concepts of «violin» and «non-violin» and the criteria for generating editorial versions of violin concertos of the Romantic era are proposed; a systematic analysis of the editorial versions of the Violin Concertos with orchestra by G. B. Viotti, L. van Beethoven, N. Paganini, E. Lalo, P. Tchaikovsky, J. Brahms. In Section 1 п «Editions of Violin Concertos as a Phenomenon of Creative and Performing Practice: Scientific Dimension» п the genesis and further dynamics of the development of the editing process and editing as a form in the genre of violin concerto are studied: the systematised idea of editing in scientific research of the second half of the XX and early XXI centuries (1.1); the reasons for the emergence and development of

editing in historical dynamics is reviewed (1.2); mechanisms of influence of the editorial style on the author's text (1.3); the factors of development of the performance style in the conditions of the concert genre of the XVIII-XIX centuries are determined (1.4). Evolution of performing tradition to distinguish the categories of «violin» and «non-violin», which acquire the status of universal and contribute to the identification of stable (in the sense of traditional, established, and retained) and mobile (modified) elements which stimulate emergence of editions of violin concertos, acting as generating criteria. In Section 2 «The composer's text and its editorial reading in the aspect of interaction between "violin" and "non-violin"» the analysis of violin concertos by J.-B. Viotti, L. van Beethoven (2.1.), N. Paganini (2.2.), J. Brahms, «Spanish Symphony» by E. Lalo (2.3.) through the dialectic of the relations between «violin» and «non-violin». The composer's originals of violin concertos are compared with their written editions (second half of the XIX and first third of the XX centuries). The author proposes a conditional differentiation of editorial approaches into authentic, traditional and innovative ones according to their textual adjustments. The evolution of the concert genre in the last third of the XIX century (2.3) contributed to the emergence of a new format of relations between the soloist and the author. The priority of dramatic intent over virtuosity became dominant in the compositional process, and the subordination of the soloist to certain semantic definitions and transformation of the performance approach expanded the boundaries of performance possibilities. In Section 3 «Editing as the basis of the interpretive process (on the example of L. van Beethoven's Violin Concerto, D-dur, op. 61)» was considered the video versions of L. van Beethoven's artwork by violinists of the second half of the XX century (D. Oistrakh (3.1), O. Krysa, A.-S. Mutter (3.2)) and violinists of the XXI century (D. Grimal, I. Muravyov, V. Sokolov (3.3)). Their comparison with the graphically recorded versions of the work makes it possible to differentiate performance interpretations by academic or innovative, which determined by the equivalence of both approaches. The comparison of the editorial graphic clarifications with what is realised by musicians visually and acoustically is more indicative of the eclecticism of the performing style. The Conclusions summarise the results of study. Generalization of the principles of creative work of musicians-editors with the composer's primary source (in order to overcome the «non-violin») and their relationship with the system of modern generation methods allowed us to highlight the prevalence of the following: the method substitution; the method of combining; the method of adaptation; the method of modification. The prospects of this study are dictated by the systematic nature of the musical artwork revision as a phenomenon that is one of the forms of communication on the way to the visual and acoustic realisation of the author's idea of a musical artwork. Key words: genre, composer, musical language, articulation, interpretation, creativity, musical work, violin, violin art, violin performance, orchestral style, implementation of a compositional and dramaturgical idea, timbre, music, editing, romanticism, instrumental art.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Онищенко, О. Ю. (Клендій О.Ю.) «Скрипкове» та «нескрипкове» у виконавській діяльності (на прикладі Концерту для скрипки з оркестром D dur, op. 35 П.І. Чайковського). Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2020. Вип. 57. С. 132-149.
- Онищенко О.Ю. (Клендій О.Ю.) «Скрипкове» в «Іспанській симфонії» Е. Лало. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П.

Котляревського. Харків, 2022. Вип. 62. С 25-40.

- Клендій О.Ю. Музична редакція в аспекті міждисциплінарних зв'язків (сторінками зарубіжних досліджень). Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2023. Вип. 66. С 191-206.
- Клендій О.Ю. Взаємодія традиційного та новаторського в жанрі класичного концерту на прикладі творів Дж.-Б. Віотті та Л. ван Бетховена. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених / Дрогоб. держ. пед. ун-т. ім. І. Франка, Дрогобич, 2022. Вип. 56. Т. 1 С. 88-95.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Анфілова Світлана Геннадіївна

2. Svitlana Anfilova

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6910-8034

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жарков Олександр Миколайович

2. Oleksandr M. Zharkov

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волощук Юрій Іванович

2. Yurii Voloshchuk

Кваліфікація: к.мист., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0676-0222

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мельник Алла Олексіївна

2. Alla Melnyk

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5811-8958

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савченко Ганна Сергіївна
2. Hanna Savchenko

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9845-0450

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Александрова Оксана Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Александрова Оксана Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна